

ЎЗБЕК ИСТОН ССР ЁЗУВЧИЛАР СОЮЗИ
ВА ЎЗБЕК ИСТОН ССР МАДАНИЯТ
МИНИСТРЛИГИНИНГ ОРГАНИ

АДАБИЁТИ

ВА

САНЪАТИ

ГАЗЕТА 1956 ЙИЛ
4 ЯНВАРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

1990
ЎИЛ

19 ЯНВАРЬ
№ 3 (3055)
ЖУМА

РЕСПУБЛИКА ТЕАТРЛАРИНИНГ II ФЕСТИВАЛИ ОЛДИДАН

Тошхўлат ТУРСУНОВ:

ТОМОШАБИН АНОЙИ ЭМАС

Кейинги пайтларда анъанага айланган республика театри фестивали шу соҳада мавжуд муаммоларни биргаликда муҳокама этишга, фикр ва тажриба алмашишга хизмат қилмоқда. Маълумки, кейинги йилларда томошабинлар намчилиги ҳақида кўп гап бўлади. Бу ҳоли саҳнадаги турғунлик, деб ҳам атамоқдамиз. Лекин, оқинини айтганда, фалон йиллар бундай бўлган эди, деган билан камчиликларнинг туб илдизини толиб бўлмайди. Камчиликларнинг илдизини шу кунлардан қийинчилик керак. Ҳақиқатда айни томошабинларга қўямиз. Уларни тушунамайди, қолоқ деймиз. Бироқ бу тўғри хулоса эмас.

Кейинги пайтларда анъанага айланган республика театри фестивали шу соҳада мавжуд муаммоларни биргаликда муҳокама этишга, фикр ва тажриба алмашишга хизмат қилмоқда. Маълумки, кейинги йилларда томошабинлар намчилиги ҳақида кўп гап бўлади. Бу ҳоли саҳнадаги турғунлик, деб ҳам атамоқдамиз. Лекин, оқинини айтганда, фалон йиллар бундай бўлган эди, деган билан камчиликларнинг туб илдизини толиб бўлмайди. Камчиликларнинг илдизини шу кунлардан қийинчилик керак. Ҳақиқатда айни томошабинларга қўямиз. Уларни тушунамайди, қолоқ деймиз. Бироқ бу тўғри хулоса эмас.

Бироқ ҳеч қайси М. Горький номидаги Фарғона область музыкали драма театри спектакли даражаси кўтарилган эмас. Моҳир драматург ва режиссёрларнинг ижодий ютуқлари ҳисобланган Санъ Аҳмадининг «Не-воҳидовнинг «Олтин девор» асарлари ҳамон томошабин тилидан ташланган қўямиз. Уларнинг сафига Саид Аҳмадининг «Фармонбин араз-лади» асари ҳам қўшилди.

М. Горький номидаги Тошкент Давлат академик рус драма театрининг «Устаси фаранг» спектаклидан кўриниш. С. КАҒАН суратга олган

Кейинги йилларда драматургияда янгилик бўлган Ш. Бобоқовнинг «Темир хотин» асарини кўпгина театрлар саҳнага олиб чиқ-

Бироқ ҳеч қайси М. Горький номидаги Фарғона область музыкали драма театри спектакли даражаси кўтарилган эмас. Моҳир драматург ва режиссёрларнинг ижодий ютуқлари ҳисобланган Санъ Аҳмадининг «Не-воҳидовнинг «Олтин девор» асарлари ҳамон томошабин тилидан ташланган қўямиз. Уларнинг сафига Саид Аҳмадининг «Фармонбин араз-лади» асари ҳам қўшилди.

90-ЙИЛ УЙЛАРИ

Саъдулла СИЕЕВ

ЯХШИ НИЯТ—ЯРИМ ДАВЛАТ

ОТА-БОБОЛАРИ МИ 3-НИНГ кўтулғи улуғи бор! Утган кунингга шукрона келтир, эртаги кунингга умид боғла, дейдилар.

Жумҳуриятимиз раҳбари жасорат кўрғазди. Юксак минбардан туриб у ниҳоят тўғри гапни айтди: «Ўзбекистон бундан буён фақат хомашё базаси бўлиб қолишга рози эмас».

Шукрлар бўлсинки, ўтган йил кўнглимизга ёруғлик солаётган анча-мунча ишлар ҳам бўлди. Сумалак қайнаб турган қозонни тегиб ағдаргувчи ноқил, беимон кимсалардан халос бўлди. Халқимизнинг мангу руҳий йўлдоши — Наврўзи олам тағин мўътабар рутбасини эгаллади. Бу — кўнглимизнинг тоғдек юксалтирди.

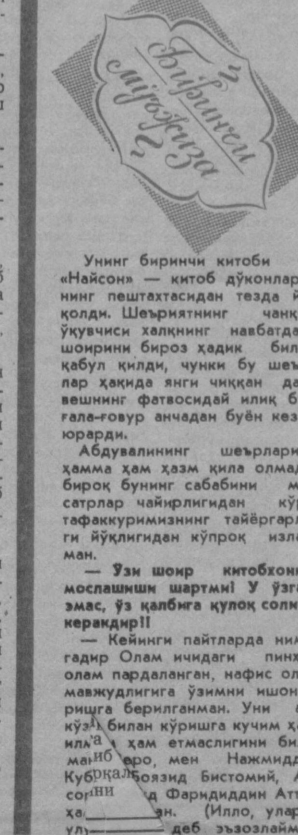
Кўнглимиз деҳқон хўжаликларининг супрадек томорчаси кенгайиб мол-жонига ҳам тўрт газдан ер теги. Энди колхозчи пахта ўрнига қўчат экиб, мева ейишни ҳаёл қилапти.

Абдували ҚУТБИДДИН:

КўНГЛИМНИНГ ФУҚАРОСИМАН

Унинг биринчи китоби «Найсон» — китоб дўконларининг пештахтасидан теъда йўқолди. Шериятнинг чанқок ўқувчиси халқнинг навбатдаги шорини бироз ҳадик билан қабул қилди, чунки бу шърлар ҳақида янги чиққан дарвешнинг фатвосидай илқ бир гала-говур анчадан буён кезиб юрарди.

Минг йил бурун ўзгаларни хуррам этиб ўзи хурсанд бўлган халқим, сен фозил эдинг. «Ким» бўлдинг ой эдинг, «қолду» бўлдинг, олтин эдинг, «мис» бўлдинг. Энди қаддингни ростлай! Ўз бошининг ўзинг қўлайдинг пайт келди. Биринчи халқ шорини Сўфизоднинг гавҳар сўзини ёнгинада тут: «Эй ўғил, бегонадан бўлмас даданг!» Давлат ўзингинки, миллат ўзингинки, заҳмат ўзингинки, демек — роҳат ҳам ўзингинки бўлиши керак.

руҳлари олдидан таъзим қилмади. Мен бор-йўғи ўзуни икки бор ўзгартириган халқнинг, шуро замонасининг чаласавод шориман. Узимча Абдувалиман. Узимча ўша нафис оламни ҳис этишга умидланман. Тангрига шукрим, ҳаёл сурин бахтига ва шу бахтдан леззатланишга муяссар бўлганман. Аллахуссу, дунёдаги жаммики шоирлар, истеъдод даражасидан қатъи назар, бахтиёрдир. Чунки улар ўз ичларидаги оламга кирдилар, шу олам фуқаролигига ўтадилар, кўнглимизни ярим вайрона гўшасидан эриққан, мустиқлигиндан қузурилади ишайдилар.

«Тил—дил денгизининг қирғоғи». Аллоҳ дил жамисиз, шаклсиз, гайриҳаёлий сифат. Демакки, ҳар бир одам, эй, кўнглим эки эй, юрагим деб оқ чекар экан, ўзининг унга нисбатан гайритабиий, ноён муносабатини билдирадди. Ана шу гайритабиий, ноён муносабат шәрҳи — гўзал шърдир. Шонр жамият аро бўлиши керакми-йўқми? Унинг тегиш-тегиш шърини чоклар шундай фикрлар қўлайиб кетди. Булиш керак, албатта. Лекин қалбдан ташқарига чиқиб кетганда жамиятга ҳадисиз иштиёқ қўямаслики умумтаслиқ лозим. Акс ҳолда «бадан» ҳирсу нафслари гўгуриб турган ташқи

оламнинг ботқоғига ботиб қолиш мумкин. Ичкарига — қалбга қайтиш имконини асраб қолган маъқул. Чунки ичкери — софдир.

«Барибир ҳам сизнинг ҳузурингизнинг жараёнига муносабатингизни, тилгагингизни билганимиз истардим».

Кўнглимизга келсин!
Карим БАҲРИЕВ
Содиқ МАҲКАМОВ суратга олган

ҚОДИРИЙНИНГ УМРБОҚИЛИГИ

Атоқли ўзбек ёзувчиси Абдулла Қодирий ўзбек реалистик насрининг асосчиси бўлиб билинади. Унинг асарлари бир неча авлод вакиллари учун маҳорат мактаби вазифини ўтаб келмоқда. Сталинча қатагон даврининг қурбони бўлган адиб асарларини халқ ҳамшира севиб ўқиди. Бугунги ошкоралик даврида унинг бутун мероси халққа етказилмоқда. Адибнинг 95 йиллик юбилейи жумҳуриятимизда катта тантана билан нишонланди. Шу сана муносабати билан турли жойларда Абдулла Қодирий ҳаёти ва ижодига бағишланган адабий кечалар, учрашувлар бўлиб ўтди. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтида Қодирий ижодига бағишланган илмий конференция бўлди.

Абдулла Қодирий номини абадийлаштириш учун партия ва ҳукуматимиз кўп хайрли ишлар қилмоқда. Тошкент шаҳрининг марказий қўчаларидан бирига, Тошкент Давлат маданият институтига, Жиззах давлат педагогика институтига улуғ адибнинг номи берилди. Бундай хайрли ишлар яна давом этажак.

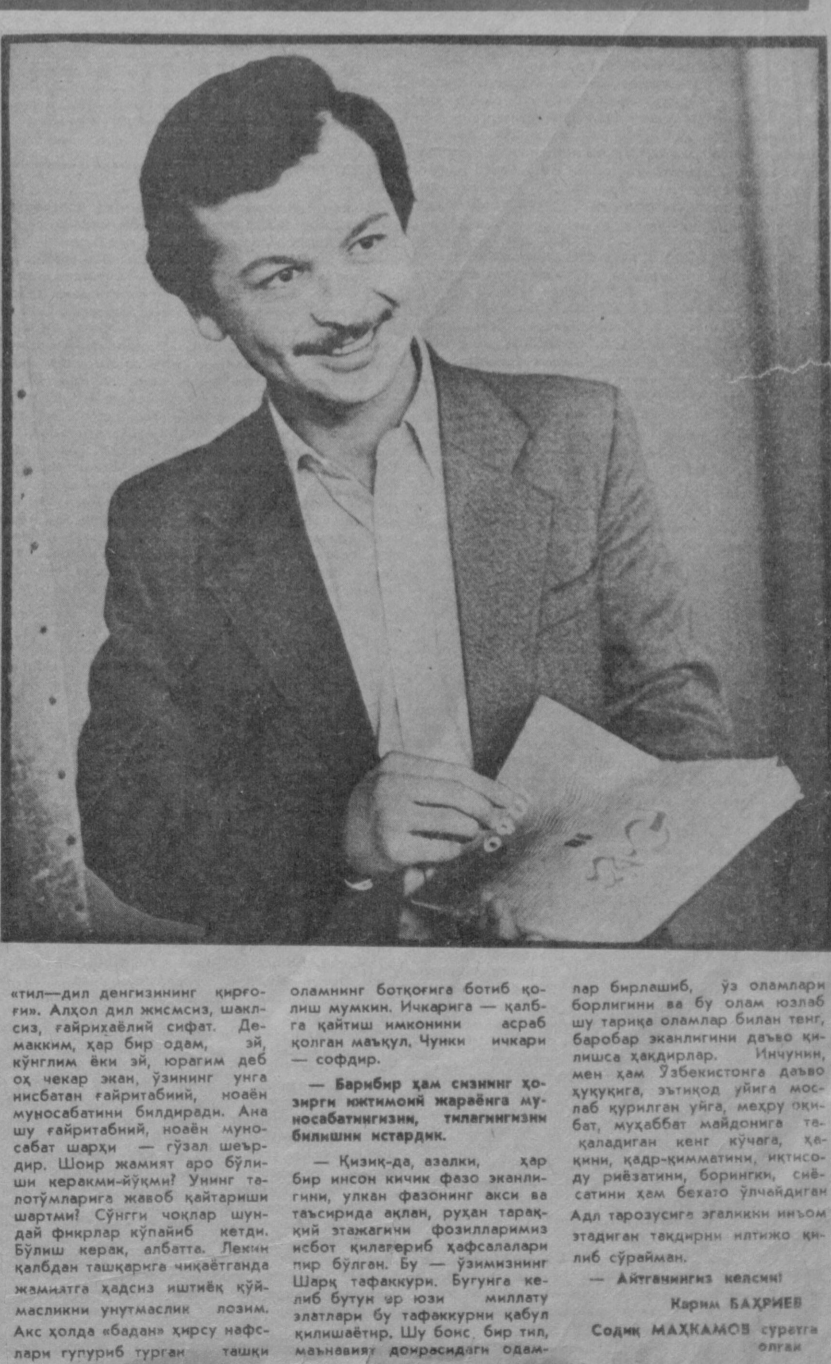
Ўзбек совет насрининг бир неча авлод вакиллари Абдулла Қодирийни ҳар бири ўзбек адабиётида муносиб ўрин эгаллаб турибди, уларнинг ижодий мероси адабиётимизнинг олтин фонди бўлиб қолган.

Абдулла Қодирий номини абадийлаштириш учун партия ва ҳукуматимиз кўп хайрли ишлар қилмоқда. Тошкент шаҳрининг марказий қўчаларидан бирига, Тошкент Давлат маданият институтига, Жиззах давлат педагогика институтига улуғ адибнинг номи берилди. Бундай хайрли ишлар яна давом этажак.

Ўзбек совет насрининг бир неча авлод вакиллари Абдулла Қодирийни ҳар бири ўзбек адабиётида муносиб ўрин эгаллаб турибди, уларнинг ижодий мероси адабиётимизнинг олтин фонди бўлиб қолган.

Кеча сўнгида Ўзбекистон санъат усталари ва ишлар ижросида концерт намойиш қилинди.

СУРАТЛАРДА: адилблар Абдулла Қодирий қабрига гулчамбарлар қўймоқдалар.

АДАШМАБСИЗ, УРГУТЛИК БИРОДАРЛАР

ДАСТУРХОННОТҚИЛИН... рўзгорда фаровонликдан ваъз айтилса, эсанг қотида...

Мен ҳурматли газетхонлар диққатини партиямиз олинган программа...

ва шарбати тайёрланган қаттиқ-қаттиқ қорхоналар бор. Улар мевадан фойдаланишди...

даги пионер лагерига борида. Оромгоҳда жумҳурият кашпофларининг қўруттойи бўлаётган экан...

дианлар тонфасидан экан. У данак тарғиботини янада кучайтириш...

лади. Бу қорхонамиз учун салкам миллион сўм фойда деган сўз...

ка, жасур, энцил, мард йигит-қизлар бўлиб воғта етишга ундайтиш...

АСЛ ИНСОН ЭДИ

Биз эскилар ўтиб борамиз. Уттан умрлардан зарр-зарра бўлса-да...

Мен Қўқондаги болалар уйда тарбияландим. 1933 йилда яхши тузем мактабининг тугатдим...

Ўшдаги ўта жумҳуриятда қолхоз тузумининг илк ташкилотчиларидан бўлди...

ТОШКЕНТ МУАММОЛАРИГА доир бу мулоҳазаларимни тошкентлик гапчи дейишларимни истардим...

жой номларига ҳам тааллуқлидир. «Ц-1», «Ц-27»лар ўрнига ўз тарихий номларини қайтариб берилайик...

ва совет раҳбарларига рости сўзи дедим айтиш. Ўйлаётганим, энди раҳбарлар рости тўғри қабул қилдилар...

Республика аҳолисининг 72,5 фоизини ўзбеклар ташкил этар экан...

Мен бу ҳақдаги мулоҳазаларимни билдирмай деб ўртоқ Романова бошчилиқ қилган шаҳар маданият бошқармасига...

Юсуфбек ЕҚУБОВ, Қўқон ёр-мой комбинатининг директори, СССР халқ депутати

Ўшдаги ўта жумҳуриятда қолхоз тузумининг илк ташкилотчиларидан бўлди...

ПОЙТАХТ ҚИЁФАСИ-МИЛЛАТ ҚИЁФАСИ

бутун мамлакатимизга бўлган улкан ҳилоббатимизнинг бир қисмидир, холос. Масъулият сезмай, эл-юрт олдига фарзандлик бурчини ҳис этмай ва ўтамай...

Тошкентда яшаётган барча эл ва элларлар вакиллариининг манфаатларига ҳеч қандай салбий таъсир қўрмай туриб...

Тошкентда ўзбек ишчилар синфининг салмоғи ошадигани томоша залларимиз, кутубхоналаримиз, қирғоқхоналаримиз янада гавжум бўлди...

Тошкентда эл ордига қолган соҳа, назаринида, буюк воқеалар ва улуг тарихий ҳақиқатларга ҳайқил қилиш бўлса керак...

Тошкентда ўзбекнинг пойтахтларини кўп бўлган ва яшилантириш турган: Самарқанд, Бухоро, Урганч, Қўқон, Хева...

Тошкентда ўзбек ишчилар синфи ядросининг вужудга келтирилиши истибқоли режа асосида эчкили олиб бориш керак...

Тошкентда ўзбек ишчилар синфини янада кучайтириш керак. Бу ҳақда иқтисодий, ҳам ижтимоий, ҳам сийсий ва миллий масъалалар. Етук миллий ишчилар синфини етиштирмай туриб...

Тошкентда ўзбек ишчилар синфини янада кучайтириш керак. Бу ҳақда иқтисодий, ҳам ижтимоий, ҳам сийсий ва миллий масъалалар. Етук миллий ишчилар синфини етиштирмай туриб...

ЖУЛҚУНБОЙ ВА ҒОЗИ ЮНУС МУНОЗАРАСИ

Питирманчи йилларда «Қизил Ғоз» газетаси саҳифаларида Абдулла Қодирий (Жулқунбой) билан Ғози Юнус ўртасида галати бир мунозара...

«Кулги» журналида иштирок қилиш бироз назоқат талаб қилади, деб ёган эди Абдулла Қодирий «Муштум» мухбирларига...

ШАЛЛАҚИ

Халқда бир мақол бор, «Ғри кулиб ёнгар, ғар йнглаб...» Шунга ўхшаш ўртоқ Ғози Юнус ҳам шаллақик билан ёнгламади...

кишдирингиз ва ундан кейин гулдурш воқеъ бўлмаса жавоб берингиз! Кундуз кун чироғ кўтаришдан безорманки, бу мақсадим ҳам сизга маълум!

ОСМОНДАН ЧАЛПАК ЁҒДИ

Уйда янги келган газеталарни варақлаб ўтирган эдим, тўсатдан ҳовлининг ўртасига «тақ-тарак» эғиб бир нарсга тушди...

Тушга яқин чойхонага киришим билан кўпчилик мени саволга тутди: «Нима, уйларингизга қандайдир бир бутун гишт тушди?»

Рассом Ш. СУБХОНОВ

Тўқин ИЛҲОМОВ ҚАТРАЛАР

«Отаҳон, думоғингиз чог қўринадиган? Хазина топиб олдингизми?» «Ҳў, фарзандим елкамдан юкним олди»

«Жаздон» қулади

Сабҳатга отланган эрини кузатаётган хотини сўради: «Нега никоҳ узунини тақиб олдингиз?» «Никоҳ узунини? Шундай иссиқ қуанда-я!»

ЁЛҒОНЧИ

Солдат сифатида ҳурмат-эътиборга эга эдим. Еш солдатлик даври тугагач менига шаҳарни айланми келиш учун бир қулиқ таътил берилди...

ЖУЛҚУНБОЙ

Ғози ўзи мақдонида чиққонгирдан ҳам томиққа моҳирдир. Мен «Муштумдан айнан кўчириб айтман: «Рад бўлиш паллағини ташлаш шунингиз» дейсиз...

ЛОТАР КУШЕ

«Нима, мени жинни деб уйлашганими?!» — қичқирди у. — Бор гапни очиб айтиб, айнингиз бўйинингиз олганинда эҳтимом кечирган бўлардим...

БОШ МУҲАРРИР АҲМАД МЕЛИБОВ

Тахрир ҳайъати: Ҳафиз АБДУСАМАТОВ, Усмон АЗИМОВ, Ҳамидулла АҚБАРОВ, Рамз БОБОЖОН, Одил ҒУБОВ, Аҳмад ЖАБОРОВ, Баҳоидир ЖАЛОЛОВ, Асқад МУХТОР, Абдулла ОРИПОВ, Тоҳир ШАМСИЕВ, Озод ШАРАФИДДИНОВ, Тўлаберган ҚАЙИ ПЕРГАНОВ, Малик ҚАЮМОВ, Тўқин ҚОДИРОВА, Пиримқул ҚОДИРОВ, Иброҳим ҒАҒУРОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Маматқул ҲАЗРАТҚУЛОВ (масъул котиб)

УЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНАЪАТИ. Орган Союза писателей Узбекской ССР и Министерства культуры Узбекской ССР. РЕДАКЦИОНЛАР: бoш муҳаррир — 33-52-91, 32-57-42; бoш муҳаррир ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул котиб — 33-49-93; котибот — 32-58-49; наам ва наср — 32-55-98; санъат — 32-56-48, 32-54-56; тахрир ва адабиётшунослик — 32-55-98; шум боланинг чойхонаси — 32-54-71.